

A 1694/välfärd

Käsittelijä Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunta

Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunnan mietintö

**jäsenehdotuksesta,
joka koskee pohjoismaisen yhteistyön vahvistamista pakolaisten aseman
ja turvapaikkaoikeuden turvaamiseksi**

Ehdotus

Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunta ehdottaa,

että Pohjoismaiden neuvosto ei jatka pohjoismaisen yhteistyön vahvistamista pakolaisten aseman ja turvapaikkaoikeuden turvaamiseksi koskevan jäsenehdotuksen käsittelyä.

Taustaa

Vasemmistososialistinen vihreä ryhmä on tehnyt jäsenehdotuksen pohjoismaisen yhteistyön vahvistamisesta pakolaisten aseman ja turvapaikkaoikeuden turvaamiseksi. Ehdotuksessa todetaan, että Pohjoismaat suorastaan kilpailevat siitä, kenellä on tiukin pakolaispolitiikka, jotta ne välttyisivät suurilta pakolaismääriltä. Yhteistyön puute johtaa kansalliseen itsekkyyteen, jota vastaan vasemmistososialistinen vihreä ryhmä haluaa taistella.

Jäsenehdotuksessa Pohjoismaiden hallitusten toivotaan tekevän yhteistyötä turvapaikkaoikeuden turvaamiseksi ja pakolaisten vastaanottamiseen liittyvien haasteiden ratkaisemiseksi yhdessä. Lisäksi Pohjoismaiden välisistä rajatarkastuksista toivotaan luovuttavan pohjoismaisen passivapauden turvaamiseksi. Jäsenehdotuksessa ehdotetaan myös, että Pohjoismaat aloittavat maahanmuuttoon ja kotouttamiseen keskittyvän pohjoismaisen yhteistyön säännöllisten ministerikokousten muodossa ja kartoittavat, miten ne yhteistyössä YK:n kanssa voivat parantaa pakolaisten vastaanottoa ja turvata pakolaisten turvapaikkaoikeuden, tehdä yhteistyötä perheenyhdistämisten helpottamiseksi Pohjoismaissa ja toimia yhdessä turvapaikkahakemuksen käsittelymaan määrittelevän Dublinin sopimuksen tarkistamiseksi.

Euroopan komission Ruotsin-edustuston johtaja Katarina Areskog Mascarenhas esitelti Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunnan huhtikuun kokouksessa Tukholmassa ehdotusta Dublinin sopimuksen uudistamisesta. Euroopan komission ehdotus: EU:n komissio esitteli Dublin-menettelyn muutosehdotuksen toukokuussa 2016. Sen tavoitteena on selkeyttää tilannetta, jossa yhteen EU:n jäsenmaahan saapuu suhteettoman paljon turvapaikanhakijoita, sekä tehdä EU:n jäsenmaiden välisestä vastuunja-

osta nykyistä oikeudenmukaisempi. Ehdotuksen ajatuksena on säilyttää ensimmäisen turvapaikkamaan periaate ja ottaa samalla käyttöön ns. korjaava jakomekanismi (oikeudenmukaisuusmekanismi). Tämä tarkoittaa sitä, että jos turvapaikkahakemusten määrä jossakin maassa ylittää maalle määritellyn

viitearvon yli 150 prosentilla, uudet turvapaikanhakijat ohjataan muihin EU-maihin. Lisäksi komissio ehdottaa solidaarisuusmaksun käyttöönottoa. Se tarkoittaa, että jos maa ei väliaikaisesti pysty osallistumaan uudelleensijoitusohjelmaan, se joutuu maksamaan 250 000 euroa jokaisesta hylkäämistään pakolaisesta sille maalle, joka ottaa pakolaisen vastaan. Uusi sopimus kannustaa laillisiin turvapaikanhakutapoihin ja nykyistä tehokkaampaan jakojärjestelmään. Siinä ehdotetaan myös takuita ilman huoltajaa saapuville pakolaislapsille ja perheille. Tämän hetken poliittisena pyrkimyksenä on löytää eurooppalainen yhteisymmärrys Dublinin sopimuksen uudistamisesta. Toivon mukaan se syntyy kesän 2017 aikana.

Pohjoismaat ovat laatineet yhteisen kotouttamisalan yhteistyöohjelman, joka sisältää neljä keskeistä elementtiä:

1. Osaamiskeskus (Clearing Central) – tiedon, parhaiden käytäntöjen ja konkreettisten kokemusten jakaminen keskitetysti ja koordinoitusti
2. Tietopohjan vahvistaminen
3. Pohjoismaisten kotouttamishankkeiden rahoitus
4. Ad hoc -ministeriyhteistyö

Pohjoismaiden integraatioasioista vastaavat ministerit kokoontuivat ad hoc -ministerikokoukseen syksyllä 2016. Epävirallisessa kokouksessa keskusteltiin muun muassa Dublinin sopimuksen uudistamisesta, sisäisistä rajatarkastuksista, Schengen-yhteistyöstä, palauttamiskysymyksistä sekä iän arvioinneista. Myös maahanmuuttajien palautuksiin liittyvää yhteistyötä tulee ministereiden mukaan lisätä tilanteissa, joissa henkilöllä ei ole oikeutta jäädä Pohjoismaahan. Lisäksi Pohjoismaiden integraatioministerit moittivat yhteisessä kirjeessään EU:n komissiolle sitä, että turvapaikanhakijoita ei voi palauttaa Unkariin.

Valiokunnan näkemykset

Keskiryhmä tukee vasemmistososialistisen vihreän ryhmän tavoitetta estää uusien rajaesteiden syntymistä Pohjoismaiden välille. Samalla keskiryhmä kuitenkin toteaa, että turvapaikkaoikeuden ymmärtäminen ja turvaaminen kuuluvat maiden kansalliseen päätösvaltaan niin kauan, kun mailla ei ole tai ne eivät edes tavoittele pohjoismaista jakojärjestelmää, jossa turvapaikanhakijat jaettaisiin "oikeudenmukaisesti" Pohjoismaiden ja itsehallintoalueiden kesken. Tähän sisältyvät tarvittaessa myös rajatarkastukset. Keskiryhmä haluaa odottaa siihen saakka, että Dublinin sopimuksen uudistamisesta on päästy sopuun.

Sosiaalidemokraattinen ryhmä viittaa myös siihen, että kysymys on tällä hetkellä kansallinen ja että ilmiötä tulee käsitellä EU-näkökulmasta – aivan kuten syksy 2015 selkeästi osoitti. Mitä tulee ilman huoltajaa saapuviin alaikäisiin lapsiin ja maahanmuutto- ja kotouttamisalan yhteistyöhön, Pohjoismaiden neuvosto on jo tehnyt asiassa aloitteen ja kehottanut Pohjoismaiden ministerineuvostoa nykyistä tiiviimpään

kokemustenvaihtoon ja yhteistyöhön alan kysymyksissä. Lisäksi todetaan, että turvapaikanhakijoiden määrä vaikuttaa suuresti sekä kotouttamiseen että koko hyvinvointiyhteiskuntaan.

Konservatiivinen ryhmä viittaa siihen, että Pohjoismaiden neuvosto on jo kiinnittänyt huomiota ilman huoltajaa yksin saapuvien lasten tilanteeseen, nostanut asian pohjoismaiseen keskusteluun sekä kannustanut Pohjoismaiden väliseen kokemustenvaihtoon alan kysymyksissä.

Vapaa Pohjola tukee Tanskan ja Suomen hallitusten turvapaikkapolitiikkaa ja on yhtä mieltä Norjan Edistyspuolueen (Fremskrittspartiet) ja Ruotsidemokraattien kanssa siitä, että Ruotsin ja Tanskan väliset rajatarkastukset tulee säilyttää. Ryhmän mielestä olisi niin ikään tärkeää lisätä Pohjoismaiden turvapaikka- ja maahanmuuttopolitiikkaan liittyvää tiedonvaihtoa myös poliittisella tasolla.

Tórshavnissa Färösaarilla 28. kesäkuuta 2017

Bente Stein Mathisen (H)

Brigitte Klinskov Jerkel (KF)

Jenis av Rana (Mfl.)

Karen J. Klint (S)

Krista Mikkonen (vihr.)

Kåre Simensen (A)

Lennart Axelsson (S)

Maria Stockhaus (M)

Mika Raatikainen (saf)

Paula Bieler (SD)

Rikard Larsson (S)

Sivert Haugen Bjørnstad (FrP)

Ulf Leirstein (FrP)

Varauma

Vasemmistososialistinen vihreä ryhmä jätti varauman valiokunnan päätökseen ja ilmoitti tukevansa alkuperäistä ehdotusta:

Vasemmistososialistinen vihreä ryhmä ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,

että Pohjoismaat tekevät yhteistyötä turvapaikkaoikeuden turvaamiseksi ja pakolaisten vastaanottamisen ratkaisemiseksi.

että Pohjoismaat lopettavat rajatarkastukset maiden välillä pohjoismaisen passivapauden turvaamiseksi.

että Pohjoismaat aloittavat maahanmuuton ja kotouttamisen kysymyksiin keskittyvän pohjoismaisen yhteistyön säännöllisten ministerikokousten muodossa.

että Pohjoismaat kartoittavat yhteistyössä YK:n kanssa, miten pakolaisten vastaanottoa voidaan parantaa ja turvapaikkaoikeus turvata.

että Pohjoismaat tekevät yhteistyötä perheenyhdistämisten helpottamiseksi Pohjoismaissa.

että Pohjoismaat toimivat yhdessä Dublinin sopimuksen tarkistamiseksi.

Tórshavnissa Färsaarilla 28. kesäkuuta 2017

Christian Juhl (EL)